

- ΤΙΤΛΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Η ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ
ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕ ΑΥΤΗΝ**

- ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΕΜΠΕΣΗ.

- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

**ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΒΑΣΙΛΙΚΟ – ΧΑΛΚΙΔΑΣ, ΤΚ 34002,
ΕΥΒΟΙΑ.**

- ΤΗΛΕΦΩΝΟ

6984879518.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	σ. 2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	σ. 3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σ. 4
<u>A. ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΡΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....</u>	<u>σ.5</u>
1. Η έννοια της διαπολιτισμικότητας.....	σ.5
2. Οι αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.....	σ.5
<u>B. ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....</u>	<u>σ. 7</u>
1. Ο εκπαιδευτικός καλλιεργεί την αγάπη στη διαφορετικότητα.....	σ. 7
2. Η καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης από τον εκπαιδευτικό.....	σ. 8
3. Η εμπιστοσύνη του μαθητή στο πρόσωπο του εκπαιδευτικού.....	σ. 9
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	σ. 10
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	σ.12
1. Διαδικτυακές πηγές.....	σ.12
2. Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία.....	σ. 12
3. Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	σ.12

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι ιλιγγιώδεις αλλαγές, οι έντονες προκλήσεις καθώς και οι συνεχείς ανακατατάξεις και η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της πολιτικής αποτελούν τα μείζονος σημασίας θέματα που απασχολούν οποιαδήποτε χώρα. Σε ένα γνήσιο δημοκρατικό πλουραλιστικό κράτος, η ένταξη και η συμμετοχή όλων των πολιτισμικών ομάδων σε ένα ενιαίο σύνολο επιβάλλει όμως και την ισότιμη αναγνώριση του πολιτισμού και της κουλτούρας τους.

Η προσαρμογή σε συνθήκες πολυπολιτισμικής συμβίωσης, αλτρουισμού και συνεργασίας αποτελεί πρόκληση για την εκπαίδευση, η οποία πρέπει να ενσωματώσει ενδεδειγμένες στρατηγικές για να επιλύσει τα νέα μορφωτικά προβλήματα και να επαναπροσδιορίσει τα μέχρι πρότινος δεδομένα. Η αδήριτη ανάγκη για τον ενστερνισμό της διαπολιτισμικής προσέγγισης αντανακλά - σε εθνικό επίπεδο - την δημοκρατική αντίληψη για τους διαφορετικούς πολιτισμούς και τις φυλές που συγκροτούν την ελληνική κοινωνία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πρώτος βασικός στόχος είναι ο υπερκερασμός του μονοπολιτισμικού και του εθνοκεντρικού ρόλου του σημερινού σχολείου, και έπειτα να κατευθυνθεί στην διαπολιτισμική προσέγγιση της κατάστασης αποδεχόμενο την αναπότρεπτη πολυπολιτισμικότητα. Με την πολύτιμη αρωγή του εκπαιδευτικού το σχολείο θα καταφέρει να αξιοποιήσει τον σταυρό και το προνόμιο της πολυπολιτισμικότητας συμβάλλοντας στην κερδοφόρα αλληλεπίδραση ανάμεσα στους πολιτισμούς δίχως να προσβάλλεται ή να υποτιμάται η ξεχωριστή ταυτότητα κάποιου.

A. ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΟΡΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.

1. Η έννοια της διαπολιτισμικότητας.

Αρκετές φορές δημιουργείται προβληματισμός σχετικά με την διάκριση των όρων «πολυπολιτισμικός» (multicultural) και «διαπολιτισμικός». Λέγοντας πολυπολιτισμικός εννοείται μια συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα και η διαδικασία εξέλιξη της, ενώ ο όρος διαπολιτισμικός δηλώνει μια διαλεκτική σχέση, μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα διάφορων εθνικών/ μεταναστευτικών ομάδων.

Είναι αξιοσημείωτη σε αυτό το σημείο η τελική Έκθεση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την εκπαίδευση και την πολιτισμική ανάπτυξη των μεταναστών σύμφωνα με την οποία « η διαπολιτισμική προσέγγιση ορίζεται με βάση τα παρακάτω τέσσερα βασικά στοιχεία: α. στην πλειονότητά τους οι κοινωνίες μας είναι πολυπολιτισμικές με τάσεις διεύρυνσης της πολυπολιτισμικότητας, β. κάθε πολιτισμός έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που πρέπει να αναγνωρίζονται και να γίνονται σεβαστά, γ. η πολυπολιτισμικότητα αποτελεί εν δυνάμει προνόμιο και δ. για να αξιοποιηθεί το προνόμιο της πολυπολιτισμικότητας πρέπει να διασφαλιστεί η αλληλεπίδραση ανάμεσα στους διάφορους πολιτισμούς χωρίς να εξαφανίζεται η ιδιαίτερη ταυτότητα κανενός και η μετατροπή της πολυπολιτισμικής κατάστασης σε διαπολιτισμική ».¹

2. Οι αργές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον Helmut Essinger² η διαπολιτισμική εκπαίδευση συνδέεται με την ενσυναίσθηση (empathy), που σημαίνει πως ο καθένας μαθαίνει να κατανοεί τους άλλους, να τοποθετεί τον εαυτό του στη θέση τους, να αντιλαμβάνεται τα προβλήματά τους μέσα από τα δικά τους τα μάτια και να καλλιεργεί τη συμπάθειά

¹ https://el.wikipedia.org/wiki/Διαπολιτισμική_εκπαίδευση.

² https://el.wikipedia.org/wiki/Διαπολιτισμική_εκπαίδευση.

του γι' αυτούς. Πρώτιστο έργο της εκπαίδευσης είναι να ενθαρρύνει το άτομο να ενδιαφερθεί για τους άλλους, τα προβλήματά τους και τη διαφορετικότητά τους.

Εκτός από αυτό χαρακτηριστική είναι η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αλληλεγγύη αφού θεωρείται βασικός στόχος της εκπαίδευσης σε μια ανθρώπινη κοινωνία. Η έννοια της αλληλεγγύης υποδηλώνει μια έκκληση για την καλλιέργεια της συλλογικής συνείδησης,³ η οποία υπερβαίνει τα όρια των ομάδων, των φυλών και των κρατών καθώς επίσης και μια έκκληση για παραμερισμό της κοινωνικής ανισότητας και των αδικιών.

Η εκπαίδευση με στόχο και τον διαπολιτισμικό σεβασμό - σε μια κοινωνία που στερείται σεβασμού στην πολιτισμική ετερότητα - είναι βαρυσήμαντη. Ο εκσυγχρονισμός που δε σέβεται την ιστορική μνήμη είναι δύστοκο και αδύνατο να σέβεται τον πολιτισμικό. Οι επιλογές των ανθρώπων πλέον καταλήγουν στην εκμετάλλευση και την καταστροφή τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και του πολιτισμού τους. Ο σεβασμός του πολιτισμού όμως μπορεί να πραγματοποιηθεί με την αναγνώριση και την γνωριμία με τους άλλους πολιτισμούς που αποτελεί ταυτόχρονα και μια πρόσκληση στους άλλους να συμμετέχουν και αυτοί σε τούτη την πρόταση.

Τέλος η εκπαίδευση εναντίον του εθνικιστικού τρόπου σκέψης ισούται με την εξάλειψη των εθνικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσουν οι διαφορετικοί λαοί να ανοίξουν διάλογο και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι πάνω από όλα μια έκκληση για συνάντηση και διάλογο που θα διαλύσει τον φανατισμό, σχετίζεται με την εθνική καταγωγή και θα καλλιεργήσει την αλληλεγγύη ανεξάρτητα από την πολιτισμική και την εθνική προέλευση.

³ Η μάθηση διευκολύνεται κάτω από ορισμένες συνθήκες, όπως την ενίσχυση της επιθυμητής συμπεριφοράς, την δημιουργία της κατάλληλης οργανωμένης προβληματικής κατάστασης, την ανατροφοδότηση και άλλα παρόμοια στοιχεία. (Φλουρής, 2003, σ. 20)

B. ΤΟ ΙΔΑΝΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΣΤΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

1. Ο εκπαιδευτικός καλλιεργεί την αγάπη στη διαφορετικότητα.

Για να γίνει εφικτό το όραμα ή καλύτερα για να υλοποιηθεί ο υγιής στόχος, η βίωση της πολυπολιτισμικότητας χρειάζεται η συνδρομή πολλών φορέων με μείζονος σημασίας όμως την ενίσχυση και την υποστήριξη του εκπαιδευτικού. Η καλλιέργεια της αγάπης για τη διαφορετικότητα, η εξοικείωση με οτιδήποτε ανατρέπει το συνηθισμένο και τη λεγόμενη σταθερή τάξη των πραγμάτων μπορεί να επιτευχθεί, όταν τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι δεν υπάρχουν ανώτεροι πολιτισμοί από κάποιους άλλους, αλλά διαφορετικοί που όλοι μαζί κάνουν το πλανήτη ξεχωριστό και γι' αυτό πρέπει να τούς προσφέρεται ασφαλές σχολικό περιβάλλον μέσα στο οποίο θα μπορούν να εξερευνούν μόνα τους τον πολιτισμό των συμμαθητών τους ταυτόχρονα με τον δικό τους. Ο εκπαιδευτικός λοιπόν οφείλει να ενθαρρύνει τα παιδιά να μιλήσουν για τα δικά τους βιώματα προάγοντας την αυτοεκτίμησή τους και αμφισβητώντας τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Επιλέγει θέματα που προέρχονται μέσα από ένα ευρύ φάσμα πολιτισμών το οποίο αναπτύσσεται σε ποικίλες εκδηλώσεις του, όπως ήθη, έθιμα, παιχνίδια. Συνδυάζει γόνιμα τα προσωπικά ενδιαφέροντα και την προέλευση των μαθητών του χρησιμοποιώντας τα ως βάση για τον σχεδιασμό των δραστηριοτήτων και προσπαθεί να αντλείται πλούσιο υλικό από την καθημερινή οικογενειακή ζωή αφού η ευρύτητά της απεικονίζει και τον τρόπο ζωής των οικογενειών των μειονοτήτων. Ο εκπαιδευτικός καλό θα ήταν επιπλέον να φροντίζει ώστε κάθε δραστηριότητα να προσλαμβάνει παιγνιώδη και δημιουργική μορφή οδηγώντας τους μαθητές του στη βιωματική μάθηση – μέσω του πράττειν, στη συνειδητοποίηση, στη μάθηση και στην ψυχοκινητική διάσταση μέσω της διασκέδασης.⁴

⁴<https://m.youtube.com/watch?v=VRzhnQVOPQE>.

2. Η καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης από τον εκπαιδευτικό.

Η συναισθηματική νοημοσύνη σχετίζεται με τη δυνατότητα των ατόμων να αντιλαμβάνονται τα συναισθήματά τους και τα συναισθήματα των άλλων, καθώς επίσης και να ελέγχουν τα συναισθήματα αυτά με τρόπο τέτοιο, ώστε να βελτιώνεται η ζωή τους. Ο Goleman πρεσβεύει ότι τα άτομα έχουν έμφυτο το χάρισμα της ανάπτυξης συναισθημάτων και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, τους παρουσιάζονται ευκαιρίες για την ανάπτυξη τους, αρκεί να κατακτήσουν την αυτο - κατανόηση, την κοινωνική αναγνώριση, την οργάνωση του εαυτού και τις κοινωνικές δεξιότητες.⁵ Οι ίδιοι εκπαιδευτικοί πρέπει να αναγνωρίσουν και να καλλιεργούν τις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες των μαθητών τους, γιατί λαμβάνουν κρίσιμο ρόλο για τη μελλοντική τους εξέλιξη σε ενήλικα άτομα που θα είναι ικανά να αντεπεξέλθουν στις ιδιαίτερα απαιτητικές ανάγκες.

Χρειάζεται λοιπόν οι εκπαιδευτικοί να διδάσκουν τη συναισθηματική νοημοσύνη, να προσέχουν τον τρόπο με τον οποίο θα ελέγχουν δύσκολες καταστάσεις και τον τρόπο που θα χειριστούν τα παιδιά που νιώθουν αποκομμένα από τα άλλα. Ωφέλιμη θεωρείται μάλιστα η εγκαθίδρυση σχέσεων φροντίδας και εμπιστοσύνης και η αξιολόγηση των συναισθημάτων τους για την εξάλειψη των εντάσεων μαζί τους. Με τη χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου θα συζητήσουν με αυτά για τα συναισθήματά τους ενθαρρύνοντάς τα να αντιμετωπίζουν θετικά τις όποιες μεταξύ τους διαφορές και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, να εκτιμούν την οπτική των υπολοίπων και να θέτουν κοινωνικούς στόχους.⁶

Το κύριο ζητούμενο σε μια τέτοια διαδικασία είναι η ορθή και η κατάλληλη κατάρτιση των ίδιων των εκπαιδευτικών οι οποίοι θα πρέπει να αναπτύξουν πρώτα τη δική τους συναισθηματική νοημοσύνη, έτσι ώστε με τη σειρά τους να μπορέσουν να βοηθήσουν τους μαθητές τους ως επαγγελματίες στη μετάδοση των δεξιοτήτων της Κοινωνικής και Συναισθηματικής Μάθησης και συνακόλουθα να συμβάλλουν τόσο στη μόρφωση όσο και στην προσωπική τους ευημερία. Η κατάρτισή τους μπορεί να

⁵ McKinley et Phitayakom, 2015.

⁶ Payton, 2000.

δημιουργήσει ένα πιο σταθερό, δημιουργικό και ασφαλές περιβάλλον⁷ αποβάλλοντας προβλήματα και αρνητικά συναισθήματα στους μαθητές σε μια τάξη κι ενθαρρύνοντας τη θετική κοινωνική αλληλεπίδραση και τη θέληση για μάθηση ανάμεσα στα παιδιά.⁸

3. Η εμπιστοσύνη του μαθητή στο πρόσωπο του εκπαιδευτικού.

Κάθε φορά που ο εκπαιδευτικός συζητά με τον μαθητή του και τον συναισθάνεται, προσπαθεί να αφουγκραστεί τις σκέψεις και να καταλάβει τους προβληματισμούς του, συνεπώς διαμορφώνεται μεταξύ τους πιο ισχυρό κλίμα εμπιστοσύνης αφού κατανοεί την προσωπικότητά του, συγκεντρώνεται σε αυτόν και ο μαθητής αισθάνεται ηρεμία.⁹ Νοιάζεται για εκείνον, αποδέχεται και σέβεται την προσωπικότητά του και αυτό αντικατοπτρίζεται και στον ίδιο τον μαθητή.

Ο μαθητής λοιπόν, όταν αντιμετωπίζει κάποιο προσωπικό πρόβλημα δε διστάζει να απευθυνθεί στον εκπαιδευτικό γεγονός που συμβάλλει στην γρηγορότερη και αποτελεσματικότερη επίλυσή του. Οι αμυντικοί μηχανισμοί εξασθενίζουν αφού αρχίζει να θεωρεί αξιόπιστο τον εκπαιδευτικό του και αυξάνεται η μαθησιακή του ετοιμότητα. Νιώθοντας ότι γίνεται αποδεχτός προσπαθεί κι ο ίδιος να αποδεχτεί τον εαυτό του, να αναγνωρίζει τις αρετές και τα μειονεκτήματά του και να ενδιαφέρεται αναλόγως για την πρόοδό του. Ταυτόχρονα, μαθαίνει πώς να αποδέχεται και τους άλλους. Τέλος, ο εκπαιδευτικός που διέπεται από σεβασμό και αποδοχή, καθορίζει αντίστοιχα και την συμπεριφορά του. Δεν επιμένει, δεν θεωρεί τον εαυτό του αυθεντία και φροντίζει, για παράδειγμα, να αλλάζει το κλίμα στην τάξη όταν αντιλαμβάνεται την ανία που πιθανώς προκαλεί το μάθημά του - με την μετωπική διδασκαλία – αλλάζοντας τον τρόπο διδασκαλίας προτείνοντας, για παράδειγμα, την εργασία σε ομάδες ή την συζήτηση ώστε να έρθουν πιο κοντά και να επανέλθουν με καλύτερη διάθεση.¹⁰

⁷ Απαραίτητη είναι η διδασκαλία ψυχολογικών αρχών μέσα στην τάξη με στόχο την εξοικείωση των μαθητών με αυτές από σχολικούς συμβούλους, που θα συμβάλλουν σε ένα υγιές συναισθηματικά σχολικό περιβάλλον και θα διευκολύνουν και θα συντονίζουν τέτοιου είδους παρεμβάσεις (Fasano et Pellittery, 2006).

⁸ Bracket et Katulak, 2007.

⁹ Μπούζος, 2009.

¹⁰ Μπούζος, 2009.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οργάνωση και η λειτουργία των σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πρέπει να συνάδουν με μια εκπαίδευση που θα μεριμνά για τους νέους με μορφωτικές, εκπαιδευτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες. Το σχολείο χρειάζεται να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα των πολυπολιτισμικών κοινωνιών, άρα αποτελεί επιτακτική αναγκαιότητα οι ερευνητές και οι θεωρητικοί της εκπαίδευσης σε συνεργασία με τους διδάσκοντες να δημιουργήσουν διευρυμένα προγράμματα σπουδών. Σύμφωνα με αυτά, οι διδάσκοντες οφείλουν να στρέφουν το ενδιαφέρον τους στη μείωση των προκαταλήψεων και των εθνικών στερεοτύπων, να εμφυσούν την αποδοχή, την αρετή της ανεκτικότητας απέναντι σε όποιον έχει αλλότριο χρώμα, εθνότητα, θρησκεία, σωματικές ή νοητικές δυνατότητες και να απομακρύνουν την σκέψη από κάθε είδους ιεράρχηση του διαφορετικού.

Απαιτείται ένα δίκαιο παιδαγωγικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο οι εκπαιδευτικοί θα τροποποιούν τις μεθόδους διδασκαλίας τους έτσι ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των διαφορετικών μαθητών. Καλό θα ήταν να αποδεσμεύονται από τα όρια της μετάδοσης στείρων γνώσεων, να υπερτονίζουν τα οφέλη της ενσυναίσθησης, να καλλιεργούν κλίμα διαλόγου και ελεύθερης διατύπωσης απόψεων για να έχουν την ευκαιρία οι μαθητές - με διαλλακτικότητα και καλή πρόθεση - να μετατραπούν σε κριτικά σκεπτόμενους πολίτες, καθιστώντας τους παράλληλα ικανούς να λειτουργούν και να επικοινωνούν στη νέα πολυπολιτισμική πραγματικότητα.

Ύστερα από την υλοποίηση – αν όχι όλων - των περισσότερων στόχων στη προοδευτική σχολική εκπαιδευτική πρακτική, θα αναγνωρίζονται τα ιδεώδη της αλληλοκατανόησης και της κοινωνικής ευαισθητοποίησης, και θα απορρίπτεται η

αντίληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. Η κοινή συνείδηση της συλλογικής σκέψης και δράσης των ατόμων και η ειρηνική συνύπαρξη των λαών θα συντελέσει στην αντιμετώπιση των ζητημάτων που έχουν πανανθρώπινη διάσταση και αξία, όπως είναι η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η εξάπλωση του διεθνισμού και του κοσμοπολιτισμού θα καταστεί πολύτιμος υπέρμαχος για τον σεβασμό προς την πολιτισμική ετερότητα με το εξωστρεφές άνοιγμα σε αλλότριους πολιτισμούς.

«Εκείνος που δεν ξέρει τίποτε, δεν αγαπά τίποτε. Εκείνος που δε μπορεί να κάνει τίποτε, δεν καταλαβαίνει τίποτε. Εκείνος που δεν καταλαβαίνει τίποτε, είναι άχρηστος. Εκείνος όμως που καταλαβαίνει, μπορεί και αγαπά και προσέχει και βλέπει... Όσο πιο πολλή γνώση σ' ένα πράγμα, τόσο μεγαλύτερη η αγάπη... Όσοι φαντάζονται ότι όλα τα φρούτα ωριμάζουν την ίδια εποχή με τις φράουλες, δεν ξέρουν τίποτε για τα σταφύλια.»

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Διαδικτυακές πηγές.

- https://el.wikipedia.org/wiki/Διαπολιτισμική_εκπαίδευση
- <https://m.youtube.com/watch?v=VRzhnQVOPQE>

2. Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία.

- Μπούζος, 2009 = Α. Μπούζος, *Ο εκπαιδευτικός ως λειτουργός εκπαιδευτικής : Μια ανθρωπιστική θεώρηση της εκπαίδευσης*, 3^η έκδοση, εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 2009.
- Φλουρής, 2003, σ. 20 = Μιχάλης Κασσωτάκης - Γεώργιος Φλουρής, *Μάθηση και διδασκαλία : θεωρία πράξη αξιολόγηση διδασκαλίας*, Αθήνα 2003.

3. Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.

- Bracket et Katulak, 2007 = Brackett, M. & Katulak, N., (2007). Emotional Intelligence in the Classroom: Skill- Based Training for teachers and students In: Joseph Chiarrochi & Marziyah Panju (2008). *7 Successful Strategies to Promote Emotional Intelligence in the Classroom*, Great Britain: MPG Books Ltd.
- Fasano et Pellittery, 2006 = Fasano, C. & Pellittery, J., (2006). Infusing Emotional Learning into the school environment. In: John Pellittery et al. (Eds.), *Emotionally intelligent school counseling*, (pp. 65-78). USA: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- McKinley et Phitayakom, 2015 = McKinley S.K. & R. Phitayakom (2015). Simulation in surgical Training and practice, *Intelligence and simulation*, 95, 855 - 867.

- Payton, 2000 = Payton, J., Wardlaw, D., Graczyk, P., Bloodworth, M., Tompsett, C., Weissberg, R., P., (2000). Social and emotional learning: a framework for promoting mental health and reducing risk behaviours in children and youth, *The Journal of School Health*, 70. No. 5.